

delte Fortryk Sp. 337, at „Gridskheden bruger sikkert Krigen til at hente sig en Bid, hvor det ikke var nødvendigt“. Altsaa, der findes en saadan Gridskhed i Befolkningen, i visse Klasser, visse Erhverv, og denne Gridskhed gaar meget videre, end selve Krigstilstanden nødvendiggør. Han siger, at „der er gaaet Materialisme og Begærlighed i langt større Dele af vort Folk, end vi har troet, og at de aandelige Værdier, som dog til syvende og sidst skal være Saltet og Sundheden i et Folk, er blevet ringeagtet“. Det er en Udtalelse fra en af Venstres Talere her i Tinget. Han slutter saa: Det er vel, fordi man har glemt, at „hvor der ingen Profeter er, bliver der let Vildskab i Folket“. Jeg ved ikke rigtig, hvad det ærede Medlem sigter til med disse sidste Linier. „Profeter“ er et kirkeligt Udtryk, men hvis han sigter til, at Kirken ikke har gjort sin Pligt, vil jeg ikke være uenig med ham, og jeg tillægger det en vis Betydning, at netop han, der er en Kirkens Mand, selv siger det. Det er Kirken, det religiøse Samfund, der skulde have deres Profeter, større eller mindre. Det er muligt, at den senere Periode i dansk Kirkeliv ikke har set særlig store Profeter, om end til Gengæld mange smaa, det er muligt, men faktisk er det dog, at Kirken, Kristendommen har været til i 1900 Aar, her i Landet i 1,000, og har siddet inde med en mægtig Indflydelse, at den har omfattet den aldeles overvejende Del af Landets Befolkning, har haft Indflydelse, ja, Magt over Staten; at der sidder vel 1,500 Præster fast antagne paa Livstid til hver Søndag og Hverdagene med at forkynde Religionen, og det skulde vel i første Linie være Næstekærlighedens Budskab. Men hvad er Resultatet deraf? Vi hører det af det ærede Medlem fra Kolding: Gridskheden er blevet saa stor, at den faar mange til at tage en langt større Bid, end selve Krigstilstanden medfører. Der er gaaet Materialisme i vor Befolkning. De aandelige Værdier har tabt deres Betydning. Det er en Skildring af den nuværende Samfundstilstand af et Medlem af Venstre, der talte her i Tinget.

Man har somme Tider bebrejdet det internationale Socialdemokrati, at det ikke kunde forhindre Krigen. Det vil jeg nok sige! Dette Socialdemokrati, der ikke har Flertal i noget Folk, ikke i noget Lands Rigsdag, og ikke har haft nogen virkelig Indflydelse paa nogen Regering! Kan man bebrejde dette noget i saa Henseende, naar man samtidig maa erkende den Fallit,

som Kirken har spillet? Med den Magt, Kirken har, med det Antal Aarhundreder, den har virket, har den alligevel ikke formaaet at bringe mere Næstekærlighed, mere social Følelse, mere Almensans ind i Befolkningen, end at den Skildring, som det ærede Medlem fra Kolding har fremsat, i Virkeligheden og ikke mindst fra vor Side maa erkendes at være fuldstændig rigtig. Og den gælder ikke blot i neutrale Lande. Der har hist og her været en Tendens til ligesom at forringe de neutrale Lande og deres Befolkning, til ligesom at kaste et ilde Skær over dem, fordi de i særlig Grad benyttede Krigssituationen. En af mine ærede Kolleger, det ærede Medlem fra Rønne (Hauge) nævnede forleden og imødegik den engelske Udtalelse om neutrale Lande, der mæskede sig. Det er sikkert fuldstændig urigtigt her at fremhæve de neutrale Lande, for i de krigsførende Lande finder akkurat det samme Sted, ikke mindst af Militarismen, der ved Tilvirkning af Ammunition og Vaaben o. s. v. plyndrer Befolkningen over alle Grænser. Men ogsaa paa det almindelig økonomiske Omraade finder det samme Sted.

I Fredags fandt der en Forhandling Sted i den tyske Rigsdags Hovedudvalg, og der er blevet udsendt et offentligt Referat deraf, hvori det blandt andet hedder, at der fra Socialdemokratiets Side blev krævet skarpe Foranstaltninger mod de altfor driftige Mennesker, der opfinder saakaldte „Ersatz“-Stoffer, der i hvert Tilfælde er værdiløse og kun beregnede paa at lokke Penge fra Folk. Det er midt under Krigen og det en Krig, der samler Folket nationalt, som selv mener at værgе Fremtiden for Stat og Kultur. Det er ikke blot fra Socialdemokraterne, at et saadant Angreb paa Samfundstilstandene i de krigsførende Lande bliver fremsat, men ogsaa undertiden fra anden Side. Det hedder videre i det offentlige Referat: „Og noget i samme Retning talte en Centrumsmand, der erklærede, at alle Vanskelighederne vilde være langt mindre, dersom der ikke overalt i Befolkningen aabenbarede sig en fuldkommen Mangel paa Samfølelse“. Det er en Mand fra de saakaldte borgerlige d. v. s. kapitalistiske Partier, der midt under Krigen i et krigsførende Land siger, at der aabenbarer sig en fuldkommen Mangel paa Samfølelse, og at „naar der blev truffet nye Reguleringsbestemmelser, var det første, man tænkte paa, at finde Omveje, ad hvilke Foranstaltningen kunde omgaas og gøres mere eller mindre illusorisk“. Han slutter saaledes: „En-